

Eräs lomapäivä Siirlahdessa

Isän yllätysloma rintamalta kotiin osui samalle päivälle, jonka aamuna äiti lähti kirkolle asioimaan meidän sisarusten jäädessä keskenämme kotiin. Sattuivat vielä samana aamupäivänä meille tulemaan kyläilylle entiset naapurinpojat Oiva Rakkolainen ja eräs Kesksen pojista. Olin jo aiemmin tuonut kotiin löytämäni unkarilaisen munakranaatin. Muistan, kuinka tietämättömänä koululaisen kotimat kallani yritin käynnistää sitä varmistinta kiertämällä, mutta ei ääntä eikä elämää, vaan kuoleman hiljaisuus oli kranaatin vastaus. Oli se Jumalan varjelus, ettei se toiminut. Tätä en kirjoittaisi, jos se silloin olisi tömähäntänyt. Se aika ei vielä tullut. Sijoitin kranaatin muiden käsivarsikranaattien joukkoon aitan nurkan alle. Oli varjelus sekkin, että isän lomapäivä ja poikien vierailu osuivat samalle päivälle.

Kun isä oli tullut reppuineen sisälle tupaan, me pienemmät lapset, Toivo, Reino ja Liisa, keräännymme isän ympärille näkkileipää maistelemaan. Viljo ja Heimo olivat ulkona innokkaina esittelemässä outoa lelua entisille naapurinpojille. Tuskin olimme sisällä ehtineet asettua pöydän ympärille, kun jysähti ja koko talo tärähti. Isä murahti ja syöksyi nuolena ulos ja me pienemmät perässä. Ja mitä näimmekään, kaikki pojat makasivat säteittäin verissä päin maassa. Oli kuin olisi iso puolukkasaavi kaadettu heidän ylle. Viljon jalkaterä nilkkoineen ja kenkineen lensi sadan metrin päähän pellolle, josta se syksyllä löytyi. Toisesta jalasta menivät isovarpaat, ja keho oli reikiä täynnä. Heimo ja naapurinpojat olivat selvinneet pienemmin vammoihin, mutta valittivat enemmän kuin vaikeimmin vammautunut Viljo. Hän oli hiljaisin heistä.

Välittömästi isä kantoi pojat tuvan lattialle riviin kuin tulitikut rasiaan. Onneksi hän oli sodassa lääkintämies. Nopeasti hän repi liinoja, laittoi siteitä ja puristusvöitä Viljolle ja muille tarpeen mukaan. Sellaisinaan isän oli jätettävä haavoittuneet lattialle. Nyt oli Jalmari Tuomaanpoika Pelkosella kiire puhelimeen autoa ja apua saamaan. Parisen kilometriä meiltä oli Penttilän talo, jossa oli lähin puhelin. Nopeana miehenä hädän ajamana isä suoritti tuon matkan, kuin olisi vain eteisessä käynyt.

Niin sitten auto saapui Kiviniemen sotilassairaalaan. Viljon veri oli niin vähissä, että lääkärin mukaan minuutin viivästys olisi vienyt hengen. Toiset, lievemmin haavoittuneet, pääsivät kukin kotiin haavojaan nuolemaan. Viljon sen sijaan täytyi viipyä sairaalassa niin kauan, kunnes tynkä parani ja varpaiden paikat kuntoutuivat ja päästiin proteesia tekemään. Proteesin hän saikin ollessaan vasta 11-vuotias. Viljosta tuli sittemmin haavoittuneiden sotaurhojen lemmikki sairaalassa vilkkautensa ja myönteisten ominaisuuksiensa ansiosta.

Mitä tekojalkaan tulee, sen Viljo joutui useaan otteeseen uusimaan, mutta sen turvin hän tämän maallisen matkansa päätti nukkuessaan pois 41-vuotiaana, paljon kokeneena. Varmaa on myös, että tuusan nuuskaksi jysähtänyt kranaatti oli se unkarilainen munakranaatti, koska sitä ei löytynyt muiden kranujen joukosta sen jälkeen.

Voitte arvata, oliko äiti, saapuessaan vihdoinkin kotiin tuona keväisenä päivänä, ehkä säikähtänyt näkemästään ja kuulemastaan.

Toivo Pelkonen